

OBSAH

Hlava první

MEZI RADIKALISMEM A OPORTUNISMEM

I.	Pod mladočeským praporem	11
I/1	Pád strany staročeské	11
I/2	Jubilejní zemská výstava jako národní slavnost	23
I/3	Vládní pokusy o „resuscitaci“ punktací	36
I/4	Zenit mladočeského radikalismu	45
	<i>Mladočeská opozice a Taaffeho vláda</i>	52
	<i>Místodržitel proti českému radikalismu</i>	56
I/5	Výjimečný stav nad Prahou a okolím	59
I/6	Konec Taaffeho éry stability	62
I/7	Pokrokáři a proces s Omladinou	67
I/8	Hledání nové cesty: nymburská rezoluce mladočeské strany	74
I/9	Rozchod T. G. Masaryka s Národní stranou svobodomyšlnou	82
I/10	Česká otázka versus České myšlenky	86
I/11	Manifest české moderny a Boží bojovníci	93
I/12	Volební reforma polského hraběte Badeniho	100
I/13	Jazyková nařízení přinášejí konec mladočeské opozice	109
I/14	„Furor teutonicus“ a Badeniho pád	119
I/15	„Rozumu lebka Čechů nepřijme, avšak ranám i ona porozumí!“	122
II.	Za všeobecné volební právo (1897–1907)	128
II/1	Česká otázka na přelomu století a evropské velmoci	128
II/2	Česká politika v době ústavní krize let 1897–1899	134
II/3	Mladočeská aliance s „českofeudální“ Thunovou vládou	151

II/4	Vznik pluralitního systému v Předlitavsku a nové německé strany	155
II/5	„Kdež pak jest národ živý, aby v něm nebylo stran politických“	163
II/6	České politické strany na Moravě a ve Slezsku	174
II/7	Svatodušní program německých stran a Národní rada česká	179
II/8	Krátká éra stability ministerského předsedy Koerbera	186
II/9	Moravský pakt	196
II/10	Slezské písně.	199
II/11	Konec kuriového parlamentarismu	203
II/12	Pozitivní politika a konec doby mladočeské	212
II/13	Předposlední volby do říšské rady	221
III.	V předvečer Velké války	226
III/1	Dobrodružství ministra von Aehrenthala a krize mezinárodních vztahů	226
III/2	Masaryk versus Aehrenthal	230
III/3	Čeští poslanci a rakouská zahraniční politika	235
	<i>Mladočeši v delegacích</i>	235
	<i>Kramářovo rusofilství a novoslovanství.</i>	239
	<i>Spolupráce se slovanskými národy</i>	243
III/4	Český sněm roku 1908 a růst českého radikalismu.	246
III/5	Poslední pokusy o česko-německé vyrovnání.	250
III/6	„Neústavní převrat“ místodržitele Thuna.	257
III/7	Karel Šviha v průšvihů.	260
III/8	Reformní plány konopištského pána.	262
III/9	Česká otázka v posledních letech míru a „říše soumraku“	269

Hlava druhá

ČAS DOSPÍVÁNÍ

I.	Národohospodářské obrození	276
I/1	Obecné tendence v ekonomice českých zemí na přelomu 19. a 20. století.	276
I/2	Světla i stíny ekonomického nacionalismu v letech 1890–1918	282
I/3	Rozvoj jednotlivých hospodářských odvětví	285
I/4	Průkopníci podnikání v nových oborech	295
I/5	Rozmach českých bank a jejich pronikání mimo české země.	300
II.	Česká společnost na přelomu 19. a 20. století.	306
II/1	Industriální národ	306
II/2	Společnost v zrcadle demografie	308
	<i>Růst obyvatelstva, porodnost a úmrtnost.</i>	309
	<i>Vystěhovalectví</i>	314

	<i>Urbanizace</i>	320
	<i>Obyvatelstvo českých zemí v evropském kontextu</i>	325
II/3	Proměny životního stylu	327
II/4	Rozmach tělovýchovy a sportu	333
II/5	Ženy dobývají nové pozice	345
II/6	Problémy česko-slovenského sblížení	351
II/7	Eskalace česko-německého konfliktu	364
II/8	Češi a jejich poměr k habsburské monarchii	370
III.	Věda, školství a náboženství	374
III/1	Masarykova sekta a Gollova škola	374
	<i>Stav české historické vědy v 90. letech a Jaroslav Goll</i>	374
	<i>Gollovi žáci a jejich směry</i>	381
	<i>Spor o smysl českých dějin</i>	385
	<i>Průkopníci vědy o společnosti</i>	386
III/2	Vědeckotechnický utrakvismus	387
III/3	Česká škola jako politikum	393
III/4	Marný boj o brněnskou univerzitu	398
III/5	Náboženství, církve a konfese v politických osidlech	403
	<i>Církev římskokatolická mezi defenzivou a ofenzivou</i>	403
	<i>Křesťanskosociální hnutí a antiklerikalismus</i>	407
	<i>Ostatní církve a konfese, obnova husovské tradice, náboženské sektářství</i>	411
	<i>Židé v českých zemích a počátky novodobého antisemitismu</i>	415

Hlava třetí

KULTURA PŘED PRVNÍ SVĚTOVOU VÁLKOU

I.	Literatura, divadlo a hudba v českých zemích (1890–1914)	422
I/1	Nástup básnické moderny a rozvoj literární kritiky	422
I/2	Česká próza před první světovou válkou	433
I/3	Četba a čtenářstvo	439
I/4	Německy psaná literatura v českých zemích	441
I/5	Divadlo na přelomu 19. a 20. století	443
I/6	Nástup české hudební moderny	452
II.	Výtvarné umění mezi historismem a modernou	460
II/1	Doba prudkého rozvoje výtvarného života	460
II/2	Konečná fáze romantického historismu	463
II/3	Objeven nový kontinent – lidová umělecká kultura	474
	<i>Jubilejní a Národopisná výstava v Praze</i>	477
	<i>Pokusy o formulaci národního umění</i>	481
II/4	České výtvarné umění na prahu dospělosti	485
	<i>Do výšin světla, prostoru a čisté barvy – impresionismus</i>	489
	<i>Odezvy impresionismu v českém umění</i>	492
	<i>Do hlubin duše – dekadence a symbolismus</i>	497

	<i>Secesní revoluce</i>	509
	<i>Mimo proudy – svou cestou</i>	523
II/5	Výtvarná kultura posledních předválečných let	526
	<i>Expresionismus a kubismus</i>	529
	<i>Počátky a formování modernistické avantgardy</i>	538
	<i>Zakladatelské období moderní české knihy</i>	542
II/6	Věda o výtvarném umění a péče o dědictví minulosti	547
	<i>Dějepisci umění a rozkvět umělecké topografie</i>	548
	<i>Vznik moderní památkové péče</i>	554

Hlava čtvrtá

VELKÁ VÁLKA

	I. Habsburská monarchie jde do boje	557
I/1	Osudná cesta do Sarajeva a její následky	557
I/2	Rakousko-uherská branná moc a české země	563
	II. Velká jatka 1914–1918	569
II/1	Rok 1914 – „než opadá listí se stromů“	569
II/2	Rok 1915 – válka se prodlužuje	577
II/3	Rok 1916 – nejkrvavější válečné operace a polní sražení	583
II/4	Rok 1917 – velké změny v dohodové alianci	591
II/5	Rok 1918 – poslední vzepětí Centrálních mocností	596
II/6	Na moři a ve vzduchu: rakousko-uherské válečné námořnictvo a vojenské letectvo ve Velké válce	603
II/7	Život frontový – život neveselý	608
II/8	Vojáci z českých zemí ve Velké válce	615
	III. V zázemí Velké války	620
III/1	Hledání záchytného bodu	620
III/2	Mezi loajalitou a neloajalitou	626
III/3	Tváří v tvář realitě vleklé války	631
III/4	„Císař je mrtev, ať žije císař!“	635
III/5	Poslední pokus o stabilizaci politických poměrů v Předlitavsku	641
III/6	Ekonomické souvislosti válečného krachu	646
III/7	Sociální politika a její dopady	654
III/8	Proměna všedního i svátečního dne	660
III/9	Konec jedné epochy	664
	IV. Od červeno-bílé k červeno-modro-bílé	671
IV/1	Protihabsburský odboj v zahraničí	671
	<i>Období do zřízení „Českého komitétu zahraničního“</i>	671
	<i>Období po zřízení „Národní rady československé“</i>	676
IV/2	Branná moc neexistujícího státu	686
	<i>Počátky československého dobrovolnického vojska v Rusku</i>	686
	<i>Počátky československého dobrovolnického vojska ve Francii</i>	692

	<i>Počátky československého dobrovolnického vojska na Balkáně</i>	696
	<i>Rok 1917 na východní frontě a bitva u Zborova</i>	699
	<i>Vznik autonomních československých vojenských svazků v Itálii a ve Francii</i>	706
IV/3	Občanská válka v Rusku a vystoupení československých legií proti bolševikům	714
	<i>Čeljabinský incident</i>	714
	<i>„Naši“ v Povolží a na Sibiři</i>	722
V.	...a múzy nemlčely	735
	<i>Poznámky</i>	750
	<i>Výběr z literatury a pramenů</i>	803
	<i>Jmenný rejstřík</i>	809
	<i>Poznámka k obrazovému doprovodu</i>	829